

SANT MARTÍ (Santa Pau) (Enciclopèdia Catalana)

Situació

Vista exterior de l'església des del costat de llevant, amb la capçalera a primer terme. J. M. MELCIÓ

L'església de Sant Martí (Vell)? o Sant Martí de Santa Pau, situada al centre del terme municipal, al costat nord-oriental de Santa Pau, es troba vora la carretera d'Olot a Banyoles, a mà dreta, al peu de la serra de Sant Julià del Mont.

Mapa: 295M781. Situació: 31TDG653672.

Per anar-hi, tal com hem dit, cal agafar la carretera d'Olot a Banyoles. L'església es troba a l'altura de Santa Pau, a 1 km aproximadament de la carretera, vers tramuntana. (JVV)

Història

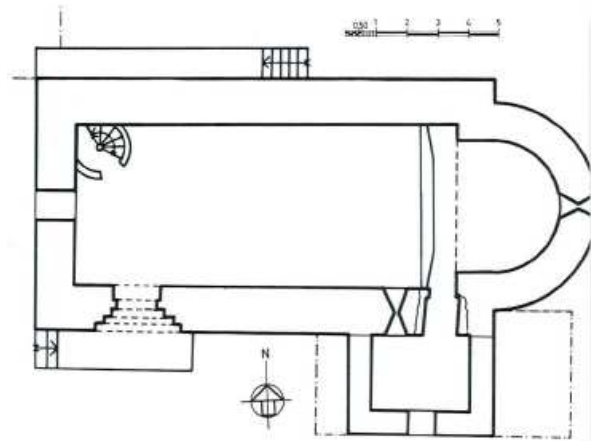
Les notícies sobre l'església de Sant Martí Vell, construïda al final del segle XII o al començament del XIII, són escasses i tardanes, essent la més antiga coneguda l'homenatge que feu, l'any 1256, el cavaller Ponç Bach al bisbe de Girona, Pere, per la meitat dels delmes de la parròquia de Sant Martí Vell, que tenia per ell Berenguer de Llansà, i d'una part dels de la parròquia de Sant Joan de Palau Saverdera.

L'any 1320 el bisbe de Girona rebé l'homenatge de Guillem de Santa Pau a canvi d'una part dels delmes de Sant Martí Vell, parròquia que, bastants anys més tard, el 1391, fou afavorida pel testament d'Hug, baró de Santa Pau: "Item lexi a la obra de Sant Martí de Santa Pau XX sous".

Durant la baixa edat mitjana i l'època moderna, l'església de Sant Martí Vell fou coneguda amb el nom de "Sancti Martini de Pauo", amb el qual apareix esmentada en diferents documents, com ara la redempció del seu bovatge a Malgaulí, comte d'Empúries, feta el 1316, i en llistats parroquials del capítol de la seu de Girona, com el Llibre verd del 1362 i les Sinodials del 1691.

Al començament del segle XX, l'any 1911, fou restaurada la porta d'entrada de l'església; tanmateix, el 1936, durant els primers mesos de la guerra civil, Sant Martí en patí les conseqüències, com la major part de temples de la zona, essent malmesa la imatge de la Mare de Déu d'alabastre blanc que hi era venerada, malgrat que anys després pogué reconstruir-se. (JFC)

Església

Planta, a escala 1:200, de l'església, amb una nau rectangular, capçada a llevant per un absis semicircular, que s'hi obre directament. J. MARGUÍ-G. ANGLADA

L'estructura d'aquesta església és formada per una nau, coberta amb una volta apuntada i capçada per un absis semicircular, orientat a llevant, obert directament a la nau, i per un cos quadrangular adossat posteriorment a l'angle sud-est de l'edifici i que fa les funcions de sagristia.

Hom accedeix al temple a través d'un portal situat a la façana de migdia i format per quatre arcs en gradació. L'interior és llis i només és ornamentat per una senzilla motllura que assenyala l'arrencada de la volta, a la nau i l'absis.

L'absis presenta al centre una finestra d'arc de mig punt i de doble esqueixada. La façana de ponent és coronada per un campanar de torre que primitivament havia estat d'espadanya.

Restauracions i ampliacions posteriors a la construcció de l'edifici n'han alterat l'aspecte primitiu. A més de l'afegitó de la sagristia i de la transformació de l'espadanya en un campanar de torre, la nau fou sobrealçada.

L'aparell dels murs corresponents a la part de l'edifici romànic és format per carreus de mida semblant i de grans dimensions, alineats en fileres que se superposen horitzontalment. La perfecció d'aquest aparell ens permet de datar el temple al segle XII. J. Murlà, però, considera un període de temps que oscil·la entre el final del segle XII i el començament del següent. (EBC)

Bibliografia

Bibliografia general

Francesc Monsalvatje i Fossas: Noticias históricas..., vols. III i XVII, Imprenta y Librería de Juan Bonet, Olot 1889-1919.

Josep Murlà i Giralt: Guia del romànic a la Garrotxa, Olot 1983, pàg. 110.

Bibliografia sobre l'església

Josep Murlà i Giralt: Guia del romànic de la Garrotxa, Olot 1983.